

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Спасибо-Фатєєва І. В. Цивільне право (особлива частина). Курс лекцій : навч. посіб. Харків : Видавництво «ЕКУС», 2022. 640 с.
2. Луць В. В., Великанова М. М. Договори в цивільному праві України. Вид. друге : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 308 с.
3. Спасибо-Фатєєва І. В. Цивільне право України. Частина особлива : підручник. Харків : Видавництво «ЕКУС». 2025. 592 с.
4. Шишка Р. Б. Цивільне право України. У 2 частинах. Частина 2. Вид. 4-те : підручник. Видавництво «Ліра-К», 2025. 1016 с.
5. Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. коментар / за заг. ред. Харитонова Є. О., Калітенко О. М. Київ : Норма права, 2023. 1424 с.

Додаткова література:

1. Велика українська юридична енциклопедія у 20-ти томах. Том 9. Цивільне право : енциклопедія. Київ : Видавництво «Право», 2023. 928 с.
2. Абрамчук Д. В. Примірний договір у цивільному праві України: проблеми правозастосування : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 200 с.
3. Чернега В. М. Актуальні проблеми цивільного права та процесу : навчальний посібник. Київ : Видавництво «Ліра-К», 2024. 254 с.
4. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том 6: Приватне право в умовах гібридної війни : монографія. Одеса : Видавництво «Фенікс», 2024. 408 с.
5. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том 5: Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право (Частина 2. Закрите суспільство vs приватне право) : монографія. Одеса : Видавництво «Фенікс», 2023. 446 с.
6. Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Давидова І. В., Сафончик О. І. Актуальні проблеми регулювання майнових і немайнових відносин в умовах гібридної війни через призму людино-центричної цивілістики : монографія. Одеса : Видавництво «Фенікс», 2025. 512 с.
7. Фарлоу М. Контрактне право. Світова практика. Угоди. Том 1. Київ: Видавництво «КНТ», 2023. 400 с.
8. Покровська А. О. Самозахист у договірних відносинах : монографія. Харків : Видавництво «ЕКУС», 2024. 232 с.
9. Дзера І. О. Санкції у цивільному праві України: проблеми теорії та судової практики : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2022. 540 с.
10. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнєцової. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 690 с.

11. Чернега В. М. Цивільне право (національне, міжнародне, зарубіжне, порівняльне) : підручник. Київ : Ліра-К, 2025. 498 с.
12. Паливода А. В. Правила надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів до них. Київ : Юркнига, 2025. 168 с.
13. Болокан І. В. Інформація та право на інформацію: цивільно-правове регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. №90. Ч.2. С. 16–22. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.2.2>
14. Болокан І. В. Предмет договорів про надання психологічних послуг: нормативний аспект. *Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції* : матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу м. Запоріжжя: ЗНУ, 2022. С. 16–18.
15. Болокан І. В. Надання освітніх послуг у форматі дистанційного навчання: питання вдосконалення. *Удосконалення професійної компетентності викладача юридичних дисциплін матеріали* : матеріали Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 26–29.
16. Болокан І. В. Договір про навчання: аналіз положень типового договору. *Актуальні проблеми правової науки* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. С. 14–21. URL: https://www.znu.edu.ua/faculty/law/nauka/2024/_vseukrayins_koyi_naukovo-praktichnoyi_konferents_yi_aktual_n_problemi_pravovoyi_nauki_1_.pdf.
17. Болокан І. В. Значення вимоги цивільного законодавства про форму цивільно-правових договорів. *Інноваційні наукові дослідження: правовий, економічний та соціальний виміри* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 24 листоп. 2023 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. С. 26–29. URL: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/14994/5/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%9C%D0%9A%2024.11.23.pdf.
18. Болокан І. В. Право на обмін товару належної якості: особливості реалізації у період воєнного часу та відмінності у законодавчому врегулюванні. *Правова освіта та правова наука в умовах сучасних трансформаційних процесів* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 24 жовтня 2024 року. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 132 с. С. 9–13. URL: https://www.znu.edu.ua/faculty/law/nauka/2024/_konferents_yi_pravova_osv_t_a_ta_pravova_nauka_v_umovakh_suchasnikh_transformats_jnikh_protsets_v.pdf.
19. Болокан І. В. Форма договору дарування: нормативні вимоги та питання їх дотримання сторонами. *Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції* : матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу (м. Запоріжжя, 25 квітня 2025 року) / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. Запоріжжя : ЗНУ, 2025. 92 с. С. 8–14. https://www.znu.edu.ua/faculty/law/nauka/2025/_kongresu_25_04_2025.pdf.

20. Менджул М. В. Свобода договору та її межі: відповідність цивільного законодавства України європейським підходам. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. С. 114-117. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/39893/1/21-1.pdf>.
21. Contemporary Legal Cultures: Civil Law. URL: <https://prawo.uni.wroc.pl/sites/default/files/students-resources/CLC%20Civil%20Law.pdf>.
22. Introduction to the Civil Law System Hiroshi Matsuo, Professor of Law, Law School, Keio University. URL: <https://jica-net-library.jica.go.jp/lib2/05PRDM015/pdf/alltxt.pdf>.
23. Thomas H. Lee Civil Law's Influence on American Constitutionalism. URL: [https://www.law.nyu.edu/sites/default/files/upload_documents/Lee%20Civil%20Law%20Tradition](https://www.law.nyu.edu/sites/default/files/upload_documents/Lee%20Civil%20Law%20Tradition%20NYU%20Final%20Draft.pdf)
24. %20NYU%20Final%20Draft.pdf.
25. Gábor Péter Palásti. Lecture notes on the introduction to private/civil law. URL: <https://www.rgsl.edu.lv/uploads/research-papers-list/18/5-palasti-final.pdf>.
26. Amici Curiae in Civil Law Jurisdictions. URL: https://www.yalelawjournal.org/pdf/1158_hvj33ruz.pdf.

Основні рекомендовані нормативні джерела

- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (із змінами) № 435–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
- Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. (із змінами) №2768-III (далі – ЗК України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
- Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. (із змінами) №176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. (із змінами) № 3393-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text>.
- Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 р. (із змінами) №2344-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2344-14#Text>.
- Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. (із змінами) № 2121–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2121-14#Text>.
- Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. (із змінами) № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
- Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо усунення суперечностей та уточнення визначення лізингової, орендної операції : Закон України від 01.07.2021 р. № 1605-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1605-20#Text>.
- Про залізничний транспорт : Закон України від 04.07.1996 р. (із змінами) № 273/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/273/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Про захист прав споживачів : Закон України від 10.06.2023 р. (не набрав

чинності) № 3153-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text>.

Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. (із змінами). №1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.

Про мультимодальні перевезення : Закон України від 17.11.2021 р. №1887-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1887-20#n209>.

Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. (із змінами) № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/679-14#Text>.

Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. (із змінами) №3425–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3425-12#Text>.

Про оренду державного та комунального майна : Закон України від 03.10.2019 р. (зі змінами) № 157-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>.

Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 р. (зі змінами) №161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/161-14#Text>.

Про перевезення небезпечних вантажів : Закон України від 06.04.2000 р. (із змінами) №1644-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1644-14#Text>.

Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 р. (із змінами) № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249>.

Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 р. (із змінами) № 1734-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1734-19#Text>.

Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. (із змінами) № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 р. (із змінами) №232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

Про транспортно-експедиторську діяльність : Закон України від 01.07.2004 р. (із змінами) №1955-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>.

Про фінансовий лізинг : Закон України від 04.02.2021 р. (із змінами) № 1201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>.

Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. (із змінами) № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів повітряним транспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 р. (із змінами) №134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/134-2017-%D0%BF#Text>.

Про затвердження Методики визначення мінімальної суми орендного платежу за нерухоме майно фізичних осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1253. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1253-2010-%D0%BF#Text>.

Про затвердження правил надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2004 р. (із змінами) №1735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1735-2004-%D0%BF#Text>.

Про затвердження правил надання послуг пасажирського автомобільного

транспорту : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 р. (із змінами) №176. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text>.

Про затвердження Правил поведінки громадян на залізничному транспорті : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.1995 р. (із змінами) №903. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-95-%D0%BF>.

Про затвердження Статуту залізниць України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.1998 р. (із змінами) №457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF#Text>.

Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу» : Наказ Державної авіаційної служби України від 26.11.2018 р. (із змінами) №1239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0141-19#n10>.

Про затвердження окремих розділів Правил перевезення вантажів : Наказ Міністерства транспорту України від 21.11.2000 р. (із змінами) №644. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0861-00#Text>.

Про затвердження Порядку організації перевезень пасажирів та багажу автомобільним транспортом : Наказ Міністерства інфраструктури України від 15.07.2013 р. (із змінами) №480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1282-13#Text>.

Про затвердження правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні : Наказ Міністерства транспорту України від 14.10.1997 р. (із змінами) №363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#Text>.

Про затвердження Правил перевезень військових пасажирів, багажу та вантажобагажу залізничним транспортом : Наказ Мінтрансу України від 05.07.1999 р. (із змінами) №346. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0478-99#Text>.

Міжнародні акти (договори):

Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг від 28.05.1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_263#Text.

Угода про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована 16 вересня 2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

Договір про функціонування Європейського Союзу від 25 березня 1957 року (TFEU). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.

Регламенти, Директиви, Стандарти:

Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/115/ЄС від 12.12.2006 р. про право на надання в прокат і право на надання в позичку та про деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності : Міжнародний документ від 12.12.2006 № 2006/115/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-06#Text.

Директиви 2009/81/ЄС від 13 липня 2009 року про координування процедур укладення окремих видів контрактів на виконання робіт, закупівлю товарів і надання послуг у сфері оборони та безпеки. URL: [dodatok-31dyrektyvy-yes-po](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/dodatok-31dyrektyvy-yes-po)

[zakupivlyah-1.pdf](#)

Директиви 2014/24/ЄС від 26 лютого 2014 року про публічні закупівлі. URL: [dodatok-31dyrektyvy-yes-po-zakupivlyah-1.pdf](#)

Директиви 2014/55/ЄС від 16 квітня 2014 року про електронне інвойсування (еінвойсування) в державних закупівлях. URL: [dodatok-31dyrektyvy-yes-po-zakupivlyah-1.pdf](#) URL: [dodatok-31dyrektyvy-yes-po-zakupivlyah-1.pdf](#)

Директиви 93/13/ЄЕС від 05 квітня 1993 року про несправедливі умови споживчих договорів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_001-93#Text.

Директиви 2005/29/ЄС від 11 травня 2005 року стосовно недобросовісних комерційних практик бізнесу щодо споживачів на внутрішньому ринку. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/%D0%94%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%202005%2029%20%D0%84%D0%A1.pdf>.

Директиви 2019/771 від 20 травня 2019 року про деякі аспекти, що стосуються договорів про продаж товарів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-19#Text.

Директиви 2011/83/ЄС від 25 жовтня 2011 року про права споживачів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_023-11#Text.

Директива 2013/36/ЄС від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ і пруденційний нагляд за кредитними установами та інвестиційними фірмами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_036-13#Text.

Директиви 2023/2225 від 18 жовтня 2023 року про споживчі кредитні угоди. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02023L2225-20231030>.

Директиви 2014/17/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 лютого 2014 року про кредитні угоди для споживачів щодо житлової нерухомості. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-14#Text.

Директиви 2014/49/ЄС від 16 квітня 2014 року про схеми гарантування депозитів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_050-14#Text.

Директива 2018/1972 від 11 грудня 2018 року про запровадження Європейського кодексу електронних комунікацій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-18#Text.

Директива 2015/2302 від 25 листопада 2015 року про пакетні подорожі та пов'язані з ними послуги організації поїздок. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/es-20152366.pdf>.

Стандарт НАТО «Управління ризиками. Керівництво з управління ризиками в програмах закупівель (STANREC 4739 Ed. 1 / ARAMP-1 Ed. 1 NATO RISK MANAGEMENT GUIDE FOR ACQUISITION PROGRAMMES, IDT).

Акти м'якого права:

Принципи, дефініції і модельні правила європейського приватного права (Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame

of Reference, DCFR), підготовлений Дослідницькою групою з європейського цивільного кодексу (Study Group on a European Civil Code) та Дослідницькою групою з приватного права ЄС (Research Group on EC Private Law, Acquis Group) за підтримки Європейської Комісії, 2009. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/EUROPEAN_PRIVATE_LAW/EN_EPL_20100107_Principles_definitions_and_model_rules_of_European_private_law_-_Draft_Common_Frame_of_Reference_DCFR_.pdf. URL: https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/european-private-law_en.pdf.

Принципи європейського контрактного права (Principles of European Contract Law, PECL, Принципи Ландо), розроблені Комісією з європейського контрактного права під керівництвом Оле Ландо (Lando Commission), 1998, 2002. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl>.

Принципи європейського страхового договірної права (Principles of European Insurance Contract Law, PEICL), розроблені Проектною групою з перегляду європейського страхового договірної права (Project Group on a Restatement of European Insurance Contract Law), 2009. URL: <https://ru.scribd.com/document/246658782/Principles-of-EU-Insurance-Contract-Law>. URL: <https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201004/20100430ATT73919/20100430ATT73919EN.pdf>.

Рішення Суду Справедливості ЄС:

Рішення Суду справедливості ЄС (Четверта Палата) від 18 січня 2024 року, CROSS Zlín, C303/22. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_Sud_ES_01_2024.pdf.

Рішення Суду справедливості ЄС (П'ята Палата) від 6 червня 2024 року, INGSTEEL, C-547/22. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/oglyady/Oglyad_SES_06_2024.pdf.

Рішення Суду справедливості ЄС (Велика Палата) від 21 грудня 2023 року, BMW Bank, C-38/21, C-47/21 та C-232/21. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_Sud_ES_01_2024.pdf.

Рішення Суду справедливості ЄС (Друга Палата) від 29 лютого 2024 року, Tez Tour, C299/22. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_Sud_ES_02_2024.pdf.

Рішення Суду справедливості ЄС (Друга Палата) від 29 лютого 2024 року, Doctipharma, C-606/21). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_Sud_ES_02_2024.pdf.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
2. Вебсайт Права ЄС «EUR-LEX». URL: <https://eur-lex.europa.eu>.
3. Вебсайт Суду Справедливості ЄС «CURIA». URL: <https://curia.europa.eu>.
4. Офіційне Інтернет представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>.
5. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України. URL: <https://supreme.court.gov.ua>.
7. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua>.
9. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Асоціації правників України. URL: <https://uba.ua>.
11. Офіційний сайт Асоціації українських правників. URL: <http://aup.org.ua>.
12. Офіційний сайт Національної Асоціації Адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua>.

Також для пошуку теоретичної інформації можна скористатись базами Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>), наукової бібліотеки ЗНУ (<http://library.znu.edu.ua>), даними цифрової повнотекстової бази даних англomовної наукової періодики JSTOR: (<https://www.jstor.org>).